

днес една *terra incognita*“) са предопределени от неговата необятност, от необхватния му и необясним талант („натура многостранна, почти всеобемна...“). Този тип четене на Славейков (или по-точно този отказ от четене, признание за неспособност за четене) лесно помества „водача“ на Младите в така важната за „Мисъл“ месианска, жреческа жестовост на Поета – „Защото в изкуството Месията винаги върви пред своите апостоли...“ – ще обясни безсилието си критикът, който, застанал пред фигурата на Месията, е припознал на свой ред самия себе си във фигурата на „мъртъвците живи“...

Непознаваемостта на Славейков предизвиква парадоксалния копнеж по още един Славейков, който да разчете първия: „неговите хубости са толкова недостъпни за широката публика, че само един втори Пенчо Славейков би могъл да ѝ ги разкрие“. Втори Славейков, естествено, няма... но има Олаф ван Гелдерн и Иво Доля.

Границите между Пенчо Славейков и текстовете му са също толкова пропускливи за четящите го, колкото границите между биографиите и притежателите им, които е чел самият той. (Излишно е да описваме например дългата традиция Славейков да бъде обясняван чрез формиращата и предопределяща способността му за авторство негова болест⁴.) При него обаче достоверността на житейското в творчеството му е на няколко пъти препотвърдена – чрез разорояванията на личността му в текстове като „Олаф ван Гелдерн“ и „Иво Доля“. Една голяма част от прочитите на Славейков безрезервно са приели собствената му увереност, че „себе си човек познава най-добре“ и това сякаш е предопределило склонността им да повтарят изреченото от автора за самия него, убедени, че по-истински и по-дълбоко той не може да бъде разбран. Чрез Доля и Олаф ван Гелдерн Славейков наистина е получил шанса да се самоизговори, да се самопрочете; така е запълнена нуждата от втори Пенчо Славейков – и единственият може да бъде читател (критик) на самия себе си чрез мистифицираните си идентичности. Всъщност точно това става в „Из историята на една душа“ на д-р Кръстев – всичко казано за поета иска да бъде одобрено от Олаф, цитатите от „Олаф ван Гелдерн“ са в състояние напълно да заместят критическия текст, който непрекъснато търси потвърждение и доказателство за „верността“ си в тях. За литературната критика няма съмнение, че чрез Иво Доля и Олаф Пенчо Славейков изговаря себе си – „Заклучителните думи на тая възвишена проповед сам Славейков е цитирал в своята автобиография (Олаф ван Гелдерн – Епически песни

⁴ По този въпрос вж. напр. В. Стефанов, цит. съч., и Инна Пелева, „Физиология на културното самосъзнание“, в „Четени текстове“.